

ION CREANGA

CAPRA
CU TREI IEZI

ION CREANGĂ

CAPRA CU TREI IEZI

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREȘTI – 1989

E

ra odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba aceea: «Sint cinci degete la o mină și nu seamănă toate unul cu altul».

Într-o zi, capra cheamă iezi de pe-afară și le zice:

— Dragii mamei copilași! Eu mă duc în pădure ca să mai aduc ceva de-a mincării. Dar voi, încuieți ușa după mine, ascultați unul de altul, și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când voi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, și am să vă spun așa:

Trei iezi cucuieți,
Ușa mamei descuieți!
Că mama v-aduce vouă;
Frunze-n buze,
Lapte-n țițe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezii.

— Pot să am nădejde-n voi?

— Să n-ai nici o grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi sîntem odată băieți, și ce-am vorbit odată vorbit rămîine.

— Dacă-i așa, atunci veniți să vă sărute mama! Dumnezeu să vă apere de cele rele, și mai rămîneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, și Dumnezeu să-ți ajute ca să te întoarne cu bine și să ne-aduci demincare.

Apoi capra iese și se duce în treaba ei. Iar iezii închid ușa după dînsa și trag zăvorul.

Dar vorba veche: «Păreții au urechi și fereștile ochi». Un dușman de lup — ș-apoi știți care? — Chiar cumătrul caprei, care de mult pîndea vreme cu prilej ca să pape iezii, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, cînd vorbea capra cu dinșii.

«Bun! zise el în gîndul său. Ia, acu mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie! Știu că i-aș cîrnosi și i-aș jumuli!» Cum zice, și vine la ușă; și cum vine, și începe:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți!
Că mama v-aduce vouă:
Frânze-n buze,
Lapte-n piște,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

— Hai! deschideți cu fuga, dragii mamei, cu fuga!
— Ia! băieți, zise cel mai mare, săriți și deschideți ușa, că vine mama -cu demincare.

— Sărăcuțul de mine! zise cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-i vai de noi! Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i așa de gros și răgușit, ci-i mai subțire și mai frumos!

Lupul, auzind aceste, se duse la un ferar și puse să-i ascuțe limba și dinții, pentru a-și subția glasul, ș-apoi, întorcându-se începu iar:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți!...*

— Ei, vedeți, zise iarăși cel mare; dacă mă potrivesc eu vouă? Nu-i mămuca, nu-i mămuca! D-apoi cine-i dacă nu-i ea?! Că doar și eu am urechi! Mă duc să-i deschid.

— Bădică! bădică! zise iarăși cel mic. Ascultați-mă și pe mine! Poate mai de-apoi a veni cineva ș-a zice:

*Deschideți ușa,
Că vine mătușa!*

ș-atunci voi trebuie numai decît să deschideți? D-apoi nu știți că mătușa-i moartă de cînd lupii albi și s-a făcut oale și ulcioare, sărmana?

— Apoi, dă! nu spun eu bine? zise cel mare. Ia, de-atunci e rău în lume, de cînd a ajuns coața să fie cap... Dacă te-ai potrivi tu acestora, îi ține mult și bine pe mămuca afară. Eu, unul, mă duc să deschid.

Atunci mezinul se viră iute în horn și, sprijinit cu picioarele de prichiciu și cu nasul de funigine, tace ca pește și tremură ca varga de frică. Dar frica-i din rai, sărmana! Asemene cel mijlociu, tuști! iute sub un chersin; se-nghemuiește acolo cum poate, tace ca pămîntul și-i tremură carnea pe dînsul de frică: Fuga-i rușinoasă, da-i sănătoasă!... Însă cel mare se dă după ușă și —

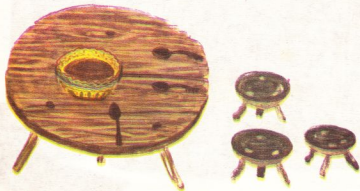
să tragă, să nu tragă? — în sfârșit, trage zăvorul... Când, iaca!... ce să vadă? Ş-apoi mai are cînd vedè?... Căci lupului îi scăpărau ochii şi-i sfîrîia gîtlejul de flămind ce era. Şi, nici una nici două, haţ! pe ied de gît, îi rătează capul pe loc şi-l mănîncă aşa de iute şi cu aşa poftă, de-ţi părea că nici pe-o măsea n-are ce pune. Apoi se linge frumuşel pe bot şi începe a se învîrţi prin casă cu neastîmpăr, zicînd:

— Nu ştiu părerea m-a amăgit, ori am auzit mai multe glasuri? Dar ce Dumnezeu?! Parc-au intrat în pămînt... Unde să fie, unde să fie? Se iţeşte el pe colo, se iţeşte pe dincolo, dar pace bună! iezii nu-s nicăiri!

— Mă!... că mare minune-i şi asta!... dar nici acasă n-am de coasă....ia să mai odihnesc oleacă aste bătrîneţe!

Apoi se îndoaie de şele cam cu greu, şi se pune pe chersin. Şi cînd s-a pus pe chersin, nu ştiu cum s-au făcut, că ori chersinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub chersin, să nu tacă? — îl păştea păcatul şi-l mînca spinarea, sărăcuţul!

— Să-ţi fie de bine, nănaşule!

— A!... ghidi! ghidi! ghiduși ce ești! Aici mi-ai fost? Ia vină-n-coace la nănășelul, să te pupe el!

Apoi ridică chersinul binișor, înșfacă iedul de urechi și-l flocăiește și-l jumulește și pe acela de-i merg petecele!... Vorba aceea: «Că toată paserea pe limba ei pier». »

Pe urmă se mai învîrte cît se mai învîrte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu găsește nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peștele în borș la foc. Dacă vede lupul și vede că nu mai găsește nimic, își pune în gînd una: așază cele două capete cu dinții rînjiți în ferești, de ți se părea că rîdeau; pe urmă unge toți părileții cu singe, ca să facă și mai mult în ciuda caprei, ș-apoi iese și-și caută de drum. Cum a ieșit dușmanul din casă, iedul cel mic se dă iute jos din horn și incuie ușa bine. Apoi începe a se scărmana de cap și a plînge cu amar după frățiorii săi.

Drăguții mei frățiori! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mîncat! Și biata mamă nu știe de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei!

Și bocește el și bocește până îl apucă leșin! dar ce era să le facă? Vina nu era a lui, și ce-au căutat pe nas le-a dat.

Cînd jălea el așa, iaca și capra venea cît putea, încărcată cu de-a mîncării și gifuind. Și cum venea, cît de colo vede cele două capete, cu dinții rînjiți, în ferești.

— Dragii mămucuței, dragi! Cum așteaptă ei cu bucurie și-mi rid înainte cînd mă văd!

*Băieții mamei, băieți,
Frumușei și cucuieți!*

Bucuria caprei nu era proastă. Dar cînd s-apropie bine, ce să vadă? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se taie, un tremur o cuprinde în tot trupul, și ochii i se painjinesc. Și ce era nu era a bine!... Ea însă tot merge pîn' la ușă, cum poate, crezînd că părărea o înșală... și cum ajunge, și începe:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți!
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țițe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș,
În călcăieș,
Smoc de flori.
Pe subsuori.*

Atunci iedul mezin — care acum era și cel dintîi și cel de pe urmă — sare iute și-i deschide ușa. Apoi s-aruncă în brațele mîne-sa și cu lacrimi de singe începe a-i spune:

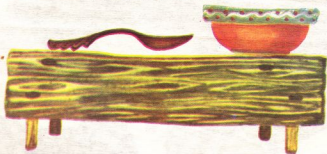
— Mămucă, mămucă, uite ce am pățit noi! Mare foc și potop au căzut pe capul nostru!

Capra atunci, holbind ochii lung prin casă, o cuprinde spaimă și rămîne incremenită!... Dar mai pe urmă, îmbărbătîndu-se, și-a mai venit puțin în fire și-a întrebat:

— Da' ce-a fost aici, copile?

— Ce să fie, mămucă? Ia, cum te-ai dus d-ta de-acut tocmai mult și iaca cineva s-aude bătînd la ușă și sp...

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți...*

— Și?...

— Și frate-meu cel mare, năting și neastimpărat cum îl știi, fuga la ușă să deschidă.

— Ș-atunci?

— Atunci, eu m-am vîrit iute în horn, și frate-meu cel mijlociu sub chersin, iară cel mare, după cum îți spun, se dă cu nepăsare după ușă și trage zăvorul!...

— Ș-atunci?...

— Atunci, grozăvie mare! Nănașul nostru și prietenul d-tale, cumătrul lup, se și arată în prag!

— Cine? Cumătrul meu? El? Care s-a jurat pe părul său că nu mi-a spărie copilașii niciodată?

— Apoi dă, mamă! Cum vezi, i-a umplut de spărieți!

— Ei las', că l-oi învăța eu! Dacă mă vede că-s o văduvă sărmană și c-o casă de copii, apoi trebuie să-și bată joc de casa mea? și pe voi să vă puie la păstramă? Nici o faptă fără plată... Ticălosul și mangositul! Încă se rinjea la mine cîteodată și-mi făcea cu maseaua... Apoi doar eu nu-s de acelea de care crede el: n-am sărit peste garduri niciodată de cînd sint. Ei, taci, cumătre, că te-oi doborîla eu! Cu mine ți-ai pus boii în plug? Apoi, ține minte că ai să-i scoți fără coarne!

— Of, mămucă, of! Mai bine taci și lasă-l în plata lui Dumnezeu! Că știi că este o vorbă: «Nici pe dracul să-l vezi, da' nici cruce să-ți faci!»

— Ba nu, dragul mamei! «Că până la Dumnezeu, sfinții îți ieu sufletul.» Ș-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de i-a mai da lui nasul să mai miroase pe-aici, apoi las'!... Numai tu, să nu cumva să te răsufli cuiva, ca să prindă el de veste.

Și de-atunci căuta și ea vreme cu prilej ca să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene, cum să dreagă și ce să-i facă?

«Aha! ia, acu i-am găsit leacul, zise ea în gândul său. Taci! Că i-oi face eu cumătrului una de și-a mușca labele!»

Aproape de casa ei era o groapă adincă; acolo-i nădejdea caprei.

— La cada cu dubala, cumetre lup; că nu-i de chip!... Ia, de-acu să-ncepe fapta: Hai la treabă, cumătriță, că lupul ți-a dat de lucru!

Și așa zicînd, pune poalele-n briu, își suflecă minicile, ațîță focul și s-apucă de făcut bucate. Face ea sarmale, face plachie, face alivenci, face pască cu smîntînă și cu ouă și fel de fel de bucate. Apoi umple groapa cu jaratic și cu lemne putregăioase, ca să ardă focul mocnit. După asta așază o leasă de nuiele numai înțînătă și niște frunzari peste dînsa; peste frunzari toarnă țărănă și peste țărănă așterne o rogojină. Apoi face un scăuiș de ceară anume pentru lup. Pe urmă lasă bucatelă la foc să fearbă și se duce prin pădure să caute pe cumătru-său și să-l poftască la praznic. Merge ea cit merge prin codru, până ce dă de-o prăpastie grozavă și întunecoasă și pe-o tihăraie dă cu crucea peste lup.

— Bună vremea, cumătro. Da' ce vînt te-a abătut pe-aici?

— Bună să-ți fie inima, cumătre, cum ți-i căutătura... apoi dă, nu știi d-ta că nevoia te duce pe unde nu ți-i voia? Ia, nu știu cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că știu că mi-a făcut-o bună!

— Ca ce fel, cumătriță dragă?

— Ia, a găsit iezii singurei, i-a ucis și i-a crîmposit, de li-am plîns de milă! Numai văduvă să nu mai fie cineva!

— Da' nu mai spune, cumătră!

— Apoi de-acum, ori să spun ori să nu mai spun, că totuna mi-e. Ei, mititeii, s-au dus către Domnul, și datoria ne face să le căutăm de suflet. De aceea am făcut și eu un praznic, după puterea mea, și am găsit de cuviință să te poftesc și pe d-ta, cumătre; ca să mă mai mîngăi...

— Bucuros, dragă cumătră, dar mai bucuros eram cînd m-ai fi chemat la nuntă.

— Te cred, cumătre, d-apoi, dă, nu-i cum vrem noi, ci-i cum vrî Cel-de-sus.

Apoi capra pornește înainte plîngînd, și lupul după dînsa, prefăcîndu-se că plînge.

— Doamne, cumătre, Doamne! zise capra suspinînd. De ce ți-e mai drag în lume tocmai de-aceea n-ai parte...

— Apoi dă, cumătră, cînd ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi. Nu-ți face și d-ta atîta inimă rea, că odată avem să mergem cu toții acolo.

— Așa este, cumătre, nu-i vorbă. Dar sărmanii gîgilici, de cruzi s-au mai dus!

— Apoi dă, cumătră: se vede că și lui Dumnezeu îi plac tot puișorii de cei mai tineri.

— Apoi, dacă i-ar fi luat Dumnezeu, ce ți-ar fi? D-apoi așa?...

— Doamne, cumătră, Doamne! Oi face și eu ca prostul... Oare nu cumva nenea Martin a dat raita pe la d-ta pe-acasă? Că mi-aduc aminte ca acu că l-am întîlnit odată prin zmeuriș; și mi-a spus că dac-ai vrea d-ta să-i dai un băiet, să-l învețe cojocăria.

Și din vorbă-n vorbă, din una-n alta, ajung pîn-acasă la cumătră!

— Ia poftim, cumătre, zise ea luînd scăuieșul și punîndu-l deasupra groapei cu pricina, șezi colîc și să ospătezi oleacă din ceea ce ne-a dat Dumnezeu.

Răstoarnă apoi sarmalele în strachină și i le pune dinainte.

Atunci lupul nostru începe a minca hilpov; și gogîlț, gogîlț, gogîlț, îi mergeau sarmalele întregi pe gît.

— Dumnezeu să ierte pe cei răposați, cumătră, că bune sarmale ai mai făcut!

Și cum ospăta el, buf! cade fără sine în groapa cu jaratic, căci scăuieșul de ceară s-a topit, și leasa de pe groapă nu era bine sprijinită: nici mai bine, nici mai rău, ca pentru cumătru.

— Ei, ei! Acum scoate, lupe, ce-ai mâncat! Cu capra ți-ai pus în cird? Capra ți-a venit de hac!

— Valeu, cumătră, talpele mele! Mă rog, scoate-mă, că-mi arde inima-n mine!

— Ba nu, cumătre; c-așa mi-a ars și mie inima după iezișorii mei! Lui Dumnezeu îi plac pui de cei mai tineri; mie însă-mi plac de iști mai bătrini, numai să fie bine fripți; știi, colé, să treacă focul printr-înșii.

— Cumătră, mă pîrlesc, ard de tot, mor, nu mă lăsa!

— Arzi, cumătre, mori, că nici viu nu ești bun! De-abié i-a mai trece băietului istuia de spăriet, că mult păr îmi trebuia de la tine ca să-l afum! Ți-aduci aminte, dihanie răutăcioasă și spurcată, cînd mi te-ai jurat pe părul tău? Și bine mi-ai mâncat iezișorii!

— Mă ustură inima-n mine, cumătră! mă rog, scoate-mă, și nu-ți mai face atita osîndă cu mine!

— Moarte pentru moarte, cumătre, arsură pentru arsură, că bine-o mai plesniși dinioare cu cuvintele din scriptură!

După aceasta, capra și cu iedul au luat o căpiță de fin ș-au aruncat-o peste dînsul, în groapă, ca să se mai potolească focul. Apoi, la urma urmelor, năpădiră asupra lui și-i mai trîntiră în cap cu bolovani și cu ce-au apucat, până-l omorîră de tot. Și așa s-a păgubit sârmana capră și de cei doi iezi, da' și de cumătru-său lupul păgubașă a rămas, și păgubașă să fie!

Și auzind caprele din vecinătate de una ca aceasta, tare le-au mai părut bine! Și s-au adunat cu toatele la priveghi, și unde nu s-au așternut pe mincate și pe băute, veselindu-se împreună...

Și eram și eu acolo de față, și-ndată după aceea am încălecat iute pe-o șea și-am venit de v-am spus povestea așa, și-am mai încălecat pe-o roată și v-am spus jitia toată; și unde n-am mai încălecat și pe-o căpșună și v-am spus, oameni buni, o mare și gogonată minciună!

EDITURA ION CREANGĂ

